

De huwelijksbonus in Nederland

Over de samenhang tussen inkomensstijging en de partnerstatus van
heteroseksuele mannen

Naam: Harm Musters

Studentnummer: 337367

Masterprogramma: Arbeid, Organisatie & Management

Sociologie, Erasmus Universiteit Rotterdam

Datum: November 2012

Begeleiders: Prof. dr. Pearl A. Dykstra

Prof. dr. Kea G. Tijdens

De huwelijksbonus in Nederland

Over de samenhang tussen inkomensstijging en de partnerstatus van
heteroseksuele mannen

Harm Musters

Abstract: *Using data from the first wave and second wave of the Netherlands Kinship Panel Study (N = 915), I analyze whether there is a difference in the Netherlands between unmarried heterosexual men and married heterosexual men with regard to the growth in income during a maximum of five years. Ordinary least squares regression analyses show that the income of married men does not increase more than the income of unmarried men between wave 1 and wave 2. One proposed explanation for the marriage wage premium is that men may be selected into marriage on basis of characteristics, like education and religion, valued by spouses. Because there is no marriage wage premium the consequence is that it could not be explained by education and religion. However men who are high educated experienced more growth in income than low educated men. A second explanation for the marriage wage premium is that married heterosexual men have more opportunities to specialize in labor market activities than unmarried men, because their spouses specialize in home production. Results are not consistent with the explanation. There is however a wage premium for cohabiting men which cannot be explained by selection and specialization. In the past it was not unlikely that highly educated men married low educated women, but nowadays, given the expansion of educational opportunities, highly educated men tend to marry highly educated women and low educated men tend to marry low educated women. In general low educated men and women have more traditional attitudes, which implies that their marriages are more likely to conform to the breadwinner model. High educated men and women have less traditional attitudes, implying that they often both work and there is less specialization between the two spouses. Given the greater division of tasks, one would expect that low educated men have more growth in income than highly educated men. The results are not consistent with the explanation.*

Keywords: *Marriage, marriage wage premium, selection, education, religion, educational homogamy, specialization*

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	6
3. Data en methoden.....	9
3.1 Steekproef.....	9
3.2 Meting	11
3.2.1 Afhankelijke variabele.....	11
3.2.2 Onafhankelijke variabelen.....	11
3.2.3 Controle variabelen	13
3.3 Methode.....	23
4. Resultaten	24
5. Conclusie & discussie	30
5.1 Reflectie.....	33
5.2 Vervolgonderzoek	34
Dankwoord	36
Literatuur	37
Bijlage1: Gemiddelden en standaarddeviaties voor partnerstatus gewijzigd	41

1. Inleiding

Er is in het verleden al veel onderzoek verricht naar het *marriage wage premium* (Eng Seng, 1996) voor mannen. Uit de door mij bestudeerde literatuur (o.a. Barlett & Callahan, 1984; Becker, 1973; Becker, 1991; Bernard, 1981; Cohen, 2002; Cohen & Haberfeld, 1991; Eng Seng Loh, 1996; Hersch & Stratton, 2000; Hill, 1979; Keeley, 1977; Kenny, 1983; Korenman & Neumark, 1991; Nakosteen & Zimmer, 1987; Shapiro & Keyes, 2008; Waite, 1995; Waite & Gallagher, 2000) komt naar voren dat gehuwde mannen een hoger inkomen genereren in vergelijking met ongehuwde mannen. Dit suggereert dat het inkomen afhankelijk blijkt te zijn van iemands partnerstatus.

Een belangrijk verklarend mechanisme achter het *marriage wage premium* zou specialisatie zijn. De gedachte is dat bij gehuwde stellen beide echtgenoten zich specialiseren, waarbij de één, meestal de man, zich richt op de arbeidsmarkt, terwijl de ander, meestal de vrouw, zich richt op het huishouden. Het type huishouden waarbinnen door specialisatie een *marriage wage premium* voor de man te verwachten is, is dus dat van het traditionele kostwinnersmodel (Lewis, 2001; Pollman- Schult, 2010). In een dergelijk huishouden kan een gehuwde man zich specialiseren op de arbeidsmarkt en hierdoor ontwikkelt hij zijn arbeidsproductiviteit optimaal, hetgeen een snelle inkomensontwikkeling waarschijnlijk maakt.

Doordat er in de afgelopen decennia diverse maatschappelijke veranderingen hebben plaatsgevonden in Nederland, waaronder de onderwijsexpansie, zijn de verhoudingen tussen mannen en vrouwen sterk veranderd. Het gevolg van de onderwijsexpansie was dat het opleidingsniveau van de Nederlandse bevolking over de gehele linie toenam. Dit leidde ertoe dat ook vrouwen langer studeerden en er meer hoogopgeleide vrouwen kwamen (Liefbroer & Dykstra, 2000). Een consequentie hiervan is dat vrouwen langer participeren op de arbeidsmarkt. Het traditionele kostwinnersmodel lijkt hierdoor minder prominent geworden (Esping- Andersen, 2009). Dit geldt vaker voor hoogopgeleide vrouwen dan voor middelbaar opgeleide vrouwen en laagopgeleide vrouwen (Liefbroer & Dykstra, 2000), met als gevolg dat vooral hoogopgeleide vrouwen zich minder dan voorheen richten op het huishouden.

Kalmijn (1991) signaleert de opkomst van opleidingshomogamie, op de huwelijksmarkt: hoogopgeleide vrouwen trouwen vaker met hoogopgeleide mannen en laagopgeleide vrouwen trouwen vaker met laagopgeleide mannen. Omdat bij hoogopgeleide vrouwen minder de neiging bestaat om zich te richten op het huishouden, leven gehuwde hoogopgeleide mannen minder vaak volgens het kostwinnersmodel dan gehuwde

laagopgeleide mannen. Hierdoor is het *marriage wage premium*, door specialisatie, naar verwachting sterker voor laagopgeleiden dan voor hoogopgeleiden.

Met deze studie wordt getracht een bijdrage te leveren aan de reeds bestaande literatuur over het *marriage wage premium*. Dit doe ik door een van de belangrijkste maatschappelijke veranderingen, de onderwijsexpansie, te betrekken. Ik kijk naar de invloed van het opleidingsniveau en het verband tussen gehuwd zijn en het economisch succes van mannen in Nederland. De onderzoeksvraag luidt dan ook:

“Is er binnen de Nederlandse context sprake van een ‘marriage wage premium’ voor gehuwde mannen door specialisatie en gaat dit specifiek op voor laagopgeleide gehuwde mannen?”

De opzet van deze studie is als volgt. Er zal een theoretisch kader worden geconstrueerd waar dieper wordt ingegaan op het *marriage wage premium* en opleidingshomogamie. Op basis hiervan zal een drietal hypothesen worden geformuleerd. In deze studie heb ik gekozen om mezelf te richten op inkomensstijging in plaats van me te richten op het inkomen op één moment. De reden dat ik heb gekozen voor inkomensstijging is dat ik inkomensstijging zie als een afgeleide van de arbeidsproductiviteit.

Ik veronderstel dat de arbeidsproductiviteit van mannen hoger is naarmate een man zich meer kan specialiseren in zijn betaalde baan en dat er hierdoor een sterkere inkomensstijging zal zijn voor deze mannen in vergelijking met ongehuwde mannen (Korenman & Neumark, 1991). Deze inkomensstijging beschouw ik dan ook ik als economisch succes. Het economisch succes wordt door mij uitgedrukt in inkomensstijging per jaar. In veel hiervoor besproken onderzoeken (o.a. Barlett & Callahan, 1984 Greenhalgh, 1980; Hill, 1979; Nakosteen & Zimmer, 1987), is niet inkomensstijging maar het inkomen op één bepaald meetmoment de afhankelijke variabele, zonder dat wordt gekeken naar eerdere inkomensniveaus. Bij een dergelijke analytische keuze liggen echter endogeniteitsproblemen op de loer.

Het idee van een *marriage wage premium* bij mannen veronderstelt dat trouwen leidt tot een hoger inkomen. Het omgekeerde causale mechanisme, namelijk dat een hoog inkomen een man tot een aantrekkelijke huwelijkspartner maakt, is echter eveneens zeer plausibel. Door de inkomensstijging van gehuwde-, ongehuwd samenwonende- en alleenwonende mannen met elkaar te vergelijken voorkom ik dit endogeniteitsprobleem.

Korenman en Neumark (1991) hebben in hun studie naar het *marriage wage premium* gebruik gemaakt van zogenaamde panel data. Op deze manier konden zij, gedurende een

bepaalde periode, mensen volgen en hierdoor de inkomensontwikkeling van deze mensen vaststellen. Ik heb gekozen om in dit onderzoek deze lijn te volgen.

2. Theoretisch kader

Zoals in de inleiding al is aangegeven hebben gehuwde mannen over het algemeen een hoger inkomen in vergelijking met ongehuwde mannen. Dit verschijnsel wordt het *marriage wage premium* genoemd. Volgens diverse onderzoekers ligt een combinatie van drie mechanismen hieraan ten grondslag.

Het eerste achterliggende mechanisme dat ingaat op het *marriage wage premium* heeft betrekking op discriminatie door werkgevers (Hill, 1979; Barlett & Callahan, 1984). Deze theorie gaat er vanuit dat werkgevers gehuwde mannen als werknemer prefereren boven niet gehuwde mannen en dat daarom gehuwde mannen een hoger salaris hebben. Ze geven de voorkeur aan gehuwde mannen, de zogenaamde positieve discriminatie, omdat deze mannen in de ogen van de werkgevers een familie moeten onderhouden en daarom geneigd zullen zijn sterk te investeren in hun carrière. Korenman en Neumark (1991) vinden echter geen empirische steun voor het idee van een *marriage wage premium* door positieve discriminatie.

Korenman en Neumark (1991) stellen daarom dat de werkgevers niet discrimineren in het voordeel van gehuwde mannen, maar dat er een hogere concentratie van het aantal gehuwde mannen in hogere posities is en dat dit de reden is dat zij een hoger inkomen hebben. Dit betekent niet per definitie dat gehuwde mannen meer betaald krijgen dan ongehuwde mannen. Jonge mannen hebben over het algemeen een lager salaris en starten vaak op lagere posities binnen bedrijven. Deze mannen kunnen gedurende hun loopbaan stijgen naar hogere posities, met als gevolg een hoger salaris. Door een toename in leeftijd is de kans groter dat zij trouwen, om deze reden zou het *marriage wage premium* dan ook niet toe te schrijven aan het discriminatiemechanisme, het zou te maken hebben met de levenslooppfase waarin deze mannen zich op dat moment bevinden en niet zozeer met de partnerstatus van hen (Korenman & Neumark, 1991).

Het tweede achterliggende mechanisme heeft betrekking op selectie in het huwelijk (Becker 1973; Chun & Lee, 2001; Keeley, 1977; Nakosteen & Zimmer, 1987). Dit mechanisme beschrijft dat het huwelijk niet de 'oorzaak' is van de toename in het economisch succes van de man. De huwelijkskans en het economisch succes van mannen zouden deels dezelfde determinanten hebben. De belangrijkste van deze determinanten zijn opleiding (Becker, 1973, 1992; Hill, 1979; Nakosteen & Zimmer, 1997) en religie (Arano & Blair,

2007; Dijkstra & Van Laarhoven, 1990; Dijkstra & Veenstra, 2000; Ter Voert, 1994; Weber, 1920). Religieuze en hoogopgeleide mannen zijn niet alleen economisch succesvol, maar blijken in beginsel ook succesvol te zijn op de huwelijksmarkt. Het aanhangen van een bepaalde religie en een hoog opleidingsniveau van mannen hangt zowel samen met trouwen als met een hoog inkomen, in vergelijking met laagopgeleide niet religieuze mannen.

Becker (1992) stelde met zijn *Human capital theory* dat iemands economisch succes afhangt van het verworven menselijk kapitaal. Opleiding en training zijn volgens hem hierin de belangrijkste investeringen. Niet alleen het economisch succes neemt echter toe door dergelijke investeringen, maar talrijke studies (o.a. Cohen en Haberfeld, 1991; Ginther & Zavodny, 1997; Juhn en McCue, 2010; Keeley, 1977; Nakosteen & Zimmer, 1997; Nakosteen & Zimmer, 1987; Sweeny, 2002) tonen ook aan dat hoogopgeleide mannen aantrekkelijker worden gevonden als huwelijkskandidaat in vergelijking met laagopgeleide mannen.

Andere onderzoekers (o.a. Meester, Esveldt, Mulder & Beets, 2005) stellen dat mensen die een religie aanhangen meer waarde aan het huwelijk hechten dan mensen die geen religie aanhangen en daarom vaker trouwen. Tegelijkertijd stellen Dijkstra en Van Laarhoven (1990) dat het aanhangen van een religie samenhangt met taakbesef. Taakbesef leidt tot verantwoordelijkheidsgevoel, vaak gaat dit gepaard tot prestatieverhoging, zelfbewustzijn en toekomstgerichtheid en heeft dit een sterke invloed op de verdere carrière. Religie kan daarom ook worden gezien als voedingsbodem voor economisch succes (Arano & Blair, 2007), dus een hoger inkomen.

Het laatste achterliggende mechanisme heeft betrekking op de taakverdeling tussen de twee gehuwden. Volgens deze theorie, die uitgaat van een huishouden volgens het kostwinnersmodel, maakt het huwelijk een grote mate van specialisatie voor beide echtgenoten mogelijk, waarbij de één, meestal de man, zich richt op de arbeidsmarkt en de ander, meestal de vrouw, zich richt op huishoudelijke taken. Door deze specialisatie kunnen gehuwde mannen zich meer richten op hun carrière in vergelijking met ongehuwde mannen, met als gevolg een hoger inkomen (Bardasi & Taylor, 2006; Becker, 1973; Greenhalgh, 1980; Hersch & Stratton, 2000, Kenny, 1983; Korenman & Neumark, 1991).

Een groot deel van het bestaande onderzoek omtrent het *marriage wage premium* heeft aangetoond dat het specialisatiemechanisme een deel van het *marriage wage premium* verklaart. Onderzoek van Cloin, Kamphuis, Schols, Tiessen-Raaphorst en Verbeek (2011) heeft aangetoond dat vrouwen in Nederland gemiddeld twee derde van de tijd voor huishoudelijk werk voor hun rekening nemen. Ik verwacht dat dit specialisatiemechanisme dan ook opgaat voor Nederland. Dit wil zeggen dat vrouwen zich specialiseren in

huishoudelijke taken en mannen zich kunnen richten op hun carrière waardoor de inkomensstijging voor hen hoger is dan voor ongehuwde mannen, zonder dat het selectiemechanisme een rol speelt. Op basis hiervan luidt mijn eerste hypothese dan ook:

H1. Bij gehuwde mannen ontwikkelt het inkomen zich sneller dan bij ongehuwde mannen, onafhankelijk van mogelijke selectie op basis van opleiding en religiositeit.

Vroeger was het gebruikelijk dat vrouwen ‘omhoog’ trouwden en mannen ‘omlaag’ (Komter, Keizer & Dykstra, 2010; Rubin, 1968). Mannen waren immers hoger opgeleid dan vrouwen, dit resulteerde in een huwelijk tussen een laagopgeleide vrouw en een hoogopgeleide man. Tegenwoordig prefereren zowel vrouwen als mannen echter juist iemand met een gelijk opleidingsniveau (Kalmijn, 1998). Dit verschijnsel wordt opleidingshomogamie genoemd. Hoogopgeleide mannen trouwen in toenemende mate met hoogopgeleide vrouwen en bij dergelijke vrouwen is de arbeidsparticipatie relatief hoog (Esping-Andersen, 2009). Hierdoor is het niet meer vanzelfsprekend dat binnen een huwelijk van hoogopgeleiden vrouwen de huishoudelijke taken verrichten en dat mannen zich specialiseren op de arbeidsmarkt (Esping-Andersen, 2009). Esping-Andersen (2009) concludeert dan ook dat het traditionele kostwinnersmodel voor hoogopgeleiden op zijn retour is.

In tegenstelling tot hoogopgeleide vrouwen blijft de arbeidsparticipatie van laagopgeleide vrouwen laag. Janssen en Portegijs (2011) tonen aan dat er aanzienlijke verschillen zijn waar te nemen in de arbeidsparticipatie van Nederlandse vrouwen met een verschillend opleidingsniveau. Van de vrouwen met minimaal een hbo-opleiding had 80% in 2009 een betaalde baan van ten minste twaalf uur in de week, tegenover 69 % van de middelbaar opgeleide vrouwen en 40 % van de laagopgeleide vrouwen. Laagopgeleide vrouwen zijn in economisch opzicht vaak afhankelijk van hun man. Zij verkiezen vaak de traditionele sekserolverdeling boven een progressievere rolverdeling zoals die wordt nagestreefd door hoogopgeleide vrouwen (Steenvoorden, 2008). Bij laagopgeleiden lijkt het traditionele kostwinnersmodel minder aan gangbaarheid te hebben ingeboet dan bij hoogopgeleiden. Dit zou als oorzaak kunnen hebben dat het voor vrouwen binnen een huwelijk van laagopgeleiden niet rendabel is om te werken in verband met de kosten van de kinderopvang.

Laagopgeleide mannen zullen vaker gehuwd zijn met laagopgeleide vrouwen en deze conformeren zich vaak aan de traditionele sekserolverdeling door zich toe te leggen op het huishouden. Hoogopgeleide mannen zullen vaker gehuwd zijn met hoogopgeleide vrouwen en

deze vrouwen richten zich vaker dan laagopgeleide vrouwen op de arbeidsmarkt. De traditionele sekserolverdeling speelt dus naar verwachting met name een rol bij laagopgeleide gehuwden. Dit wil zeggen dat de man zichzelf binnen een huwelijk van laagopgeleiden meer kan richten op de arbeidsmarkt dan binnen een huwelijk van hoogopgeleiden. Op basis hiervan luidt mijn tweede hypothese dan ook:

H2. De positieve samenhang tussen gehuwd zijn en inkomensontwikkeling is sterker voor laagopgeleide gehuwde mannen dan voor hoogopgeleide gehuwde mannen.

Tenslotte wil ik nagaan in welke mate het eventuele *marriage wage premium* door de combinatie van selectie en specialisatie kan worden verklaard. Ik zal hierbij niet alleen kijken of het *marriage wage premium* aan de variabelen opleiding en religie toe te schrijven is, maar ik zal ook nagaan of het *marriage wage premium* toe te schrijven is aan het aandeel van de partner van de man in het huishouden. Het idee van een *marriage wage premium* door specialisatie veronderstelt immers dat juist door deze specialisatie de man in staat wordt gesteld zich te specialiseren in zijn betaalde werk en zo tot een verhoogde arbeidsproductiviteit kan komen, wat zal leiden tot meer inkomensstijging in vergelijking met ongehuwde mannen. Mijn derde en tevens laatste hypothese luidt dan ook:

H3. Er is geen verband tussen gehuwd zijn en inkomensstijging, de inkomensstijging kan worden toegeschreven aan het aandeel van de vrouw in het huishouden.

3. Data en methoden

3.1 Steekproef

De gegevens zijn afkomstig uit de eerste (*wave 1*) en tweede ronde (*wave 2*) van de Netherlands Kinship Panel Study (NKPS). De NKPS is een grootschalig Multi-actor panelonderzoek naar familiebanden, gestart in 2002 onder een representatieve steekproef van volwassenen van 18 jaar ($N = 8.161$) en ouder in Nederland (Dykstra, Kalmijn, Knijn, Komter, Liefbroer & Mulder, 2005). De gegevens uit de eerste ronde zijn verzameld tussen 2002 en 2004. Het totale response percentage van de NKPS studie was 45%. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde *responserate* van andere grootschalige familieonderzoeken in Nederland. Een vergelijking van de steekproef met de bevolkinggegevens geeft aan dat de steekproef representatief is voor de Nederlandse bevolking, maar er was daarbij wel sprake van een oververtegenwoordiging van vrouwen, mensen van middelbare leeftijd en mensen

met thuiswonende kinderen (Dykstra et al., 2005). De gegevens uit de tweede ronde van de NKPS zijn verzameld tussen 2006 en 2007. Van de 8.161 respondenten uit de eerste ronde zijn er met succes 79% opnieuw benaderd, oftewel 6.091 respondenten. Aan het response percentage van 79% ligt een aantal redenen ten grondslag, zoals: 12% weigerde een nieuwe deelname, 9% van de overige respondenten was vertrokken uit Nederland, te ziek of de respondenten waren niet bereikbaar (Dykstra et al., 2012).

Van de 8.161 respondenten van *wave 1* heb ik een selectie gemaakt van enkel heteroseksuele mannen (N = 3.420). Van deze 3.420 geselecteerde heteroseksuele mannen waren er 2.473 vertegenwoordigd in *wave 2*. Heteroseksuele mannen die tijdens het eerste interview de leeftijd van 25 jaar nog niet hadden bereikt en mannen die tijdens het tweede interview ouder waren dan 62 jaar heb ik van mijn analyses uitgesloten (N = 1.960). Voor de leeftijd van 25 jaar als ondergrens heb ik gekozen omdat mannen beneden deze leeftijd vaak hun opleiding nog niet hebben afgerond. Voor de leeftijd van 62 jaar heb ik gekozen omdat dit de gemiddelde leeftijd was waarbij mannen met pensioen gingen in 2007 (CBS, 2010),

Van deze 1.960 heteroseksuele mannen zijn er 155 uitgesloten omdat zij missende waarden hadden op de variabele inkomen van *wave 1* of van *wave 2* (N = 1.805). Voor 432 heteroseksuele mannen geldt dat zij niet werkzaam waren: 58 mannen waren werkeloos op één van beide tijdstippen; 18 mannen gaven aan huisman te zijn; 125 mannen gaven aan dat zij arbeidsongeschikt waren; 2 mannen gaven aan dat zij student waren; 206 mannen gaven aan al gepensioneerd te zijn en; 23 mannen hebben aangegeven dat zij in de categorie ‘anders’ vielen (N = 1.373).

Verder zijn 234 heteroseksuele mannen uitgesloten omdat zij missende waarden hadden op de variabele of de partner werkzaam was, 78 mannen hadden missende waarden op de variabele het hebben van thuiswonende kinderen en 11 mannen hadden missende waarden op de variabele aandeel van de partner in het huishouden (N = 1.050).

Tenslotte heb ik 135 mannen uitgesloten die tijdens één van beide interviews een hoogst onwaarschijnlijk inkomen hadden opgegeven. Dit wil zeggen dat ik heteroseksuele mannen heb uitgesloten die aangaven beneden het minimumloon¹ te verdienen. Bovendien

¹ Ik heb het bruto minimumloon omgerekend naar het nettoloon via de loonwijzer uitgaande van het jaar 2007. Hierbij heb ik de grens aangehouden van €986,- nettoloon voor iemand die fulltime werkte. Omdat ik ook parttimers meeneem heb ik het nettoloon naar evenredigheid omgerekend. Het bedrag waar ik vanuit ben gegaan bij parttimers is €547,- netto. Beneden dit bedrag heb ik heteroseksuele mannen uitgesloten. Het CBS stelt dat een parttimer minder dan 35 uur per week werkzaam is in zijn of haar eerste werkkring, daarboven ben je volgens het CBS fulltimer. Als gemiddelde voor een parttimer heb ik 23,5 uur (35 uur +12 uur/2) genomen.

heb ik ook heteroseksuele mannen die 2 standaarddeviaties² (Field, 2002; De Vocht, 2012) boven het gemiddelde netto salaris verdienden uitgesloten. De uiteindelijke steekproef bestaat uit 915 heteroseksuele mannen (N = 915).

3.2 *Meting*

3.2.1 **Afhankelijke variabele**

De afhankelijke variabele is economisch succes, uitgedrukt in inkomensstijging per jaar. De metingen in dit onderzoek zijn gebaseerd op *wave 1* en *wave 2*. Van *wave 1* is gebruik gemaakt om het inkomen op dat moment vast te stellen (T1), van *wave 2* is gebruik gemaakt om het inkomen op dit latere tijdstip vast te stellen (T2). Om informatie omtrent inkomen te verkrijgen is aan iedere respondent de vraag gesteld: ‘Wat is uw netto inkomen per maand uit werk?’ Aangezien sommige respondenten aan hebben gegeven dat zij hun netto inkomen per week kregen of per vier weken, heb ik deze inkomens eerst omgezet naar maandlonen.

Indien respondenten niet precies konden aangeven hoeveel geld zij verdienden, kregen zij een kaart te zien met zeventien mogelijkheden, waarop ze konden aangeven hoeveel geld ze ongeveer per maand verdienden. Ongeveer 10% heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Het verschil tussen de onder- en bovengrens van elke inkomenscategorie was 200 euro. Ik voor deze mannen het gemiddelde van de onder- en bovengrens van de gekozen categorie genomen als het netto maandinkomen (Komter, Keizer & Dykstra, 2010). Wanneer iemand bijvoorbeeld in inkomenscategorie zeven viel dan is als gemiddelde 1650,- euro genomen ($1.550 + 1.750/2$).

Vervolgens heb ik de inkomensstijging berekend door van het opgegeven inkomen op T2 het opgegeven inkomen op T1 af te halen. Daar de tijdsperiode tussen de twee interviews per respondent enigszins varieerde, en daardoor de inkomensstijging niet gemakkelijk vergelijkbaar was, heb ik de inkomensstijging gestandaardiseerd door deze te corrigeren voor de tijdsperiode tussen de twee interviews. De door mij geconstrueerde afhankelijke variabele is de gemiddelde nominale netto maand inkomensstijging per jaar uitgedrukt in euro's.

3.2.2 **Onafhankelijke variabelen**

De onafhankelijke variabelen zijn: partnerstatus, opleiding, religiositeit en het aandeel van de partner in het huishouden fulltime of parttime. De vragen die gesteld zijn omtrent

² Het gemiddelde van het inkomen op T1 bedraagt: €1.619,31 en de standaarddeviatie van het inkomen op T1 bedraagt €2.615,51. Het gemiddelde van het inkomen op T2 bedraagt: €1.642,82 en de standaarddeviatie van het inkomen op T2 bedraagt: €1.356,81. Ik heb heteroseksuele mannen uitgesloten die op T1 €5.231,02 boven het gemiddelde uitkwamen van T1. Daarnaast heb heteroseksuele mannen uitgesloten die op T2 €2.713,62 boven het gemiddelde uitkwamen van T2.

partnerstatus genereren een antwoord op de vraag of iemand gehuwd is, ongehuwd samenwoont of iemand zonder partner woont. Ik ben nagegaan of mannen gedurende de gehele tijd (T1 en T2) dezelfde partnerstatus hebben gehad of zijn gewijzigd. Er zijn vier dummy variabelen geconstrueerd. Deze dummy variabelen zijn: gehuwd, ongehuwd samenwonend, alleenwonend en een zogenaamde gewijzigde categorie voor heteroseksuele mannen. Deze gewijzigde categorie betreft heteroseksuele mannen die gedurende T1 en T2 zijn veranderd van partnerstatus. In tabel 1 wordt een overzicht getoond met de waargenomen veranderingen binnen de categorie gewijzigd.

Tabel 1. *Veranderingen die plaats hebben gevonden binnen partnerstatus gewijzigd*
(N = 115)

Categorie Gewijzigd en de waargenomen veranderingen	Aantallen	Percentage
Alleenwonend naar samenwonend	43	37.4%
Alleenwonend naar gehuwd	19	16.5%
Samenwonend naar alleenwonend	10	8.7%
Samenwonend naar gehuwd	31	27%
Gehuwd naar alleenwonend	9	7.8%
Gehuwd naar samenwonend	3	2.6%
Totaal	115	100%

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

De grootste verandering die heft plaatsgevonden is die van alleenwonend naar ongehuwd samenwonend.

De categorie alleenwonenden bevat zowel partnerloze mannen als mannen met een zogenaamde Living Apart and Together (LAT) relatie. Deze relatievorm blijkt vooral interessant gevonden te worden door mensen ouder dan 55 jaar waarbij het vorige huwelijk is ontbonden, door bijvoorbeeld een scheiding of de dood van de partner (De Jong Gierveld, 2004).

Informatie over de opleiding die iemand heeft genoten is verkregen met de vraag: ‘Wat is de hoogste opleiding die u met een diploma heeft afgerond?’ De respondenten konden kiezen uit elf mogelijkheden, variërend van (1) lagere school niet afgemaakt tot (11) postacademisch. Deze elf opleidingsniveaus heb ik ingedeeld in drie opleidingscategorieën (laag, midden en hoog) en voor elk van deze nieuwe categorieën heb ik dummyvariabelen aangemaakt. Onder opleidingsniveau laag vallen: lagere school, wel of niet afgemaakt, lbo, huishoudschool, mavo, ulo en mulo. Onder opleidingsniveau midden vallen: havo, mms, vwo, hbs, atheneum, gymnasium, mbo en kmbo. Onder opleidingsniveau hoog vallen: hbo, kandidaatsexamen, universiteit en postacademische opleidingen.

Informatie over iemands religie is verkregen met de vraag: ‘Rekent u zichzelf tot een bepaalde godsdienst, kerkgenootschap of religie?’ Het antwoord op deze vraag is eveneens omgecodeerd naar een dummyvariabele (1 = ja).

De informatie met betrekking tot het relatieve aandeel van de partner in het huishouden is verkregen met drie sub-items van de vraag: ‘Hoe zijn de huishoudelijke taken bij u thuis verdeeld tussen u en uw partner?’ De sub-items betreffen eten koken, boodschappen doen, opruimen en schoonmaken. Per item kon de respondent aangeven: ‘altijd door mij’ (1) tot: ‘altijd door de partner’ (5). De antwoorden op deze drie vragen vormen samen een betrouwbare schaal ($\alpha = 0.72$) voor de mate waarin de partner huishoudelijke taken op zich neemt. De scores van de drie items zijn gesommeerd en gedeeld door de som van de maximale waarden op de items. Op deze manier ben ik gekomen tot een schaal van 0 tot 1, waarbij de maximale score (1) aangeeft dat de partner alles doet in het huishouden en de minimale score (0) aangeeft dat de partner niets doet in het huishouden. Voor de heteroseksuele mannen die tot de groep alleenwonend worden gerekend, heb ik gekozen om het aandeel van de partner gelijk te stellen aan de minimale score. Zij hebben immers geen partner die het huishouden voor hen doet.

3.2.3 Controlevariabelen

De controle variabelen die ik betrek in mijn analyses, waarvan bekend is dat ze een voorspeller zijn van economisch succes in zijn algemeenheid, zijn: het inkomen van *wave 1*, het hebben van thuiswonende kinderen, het werken als *fulltimer* of als *parttimer*, of de partner werkt en de leeftijd. Ten behoeve van de interpretatie van de te presenteren modellen heb ik gekozen om het inkomen van *wave 1* centreren. Het centreren van het inkomen van *wave 1* doe ik om de collineariteit te verminderen tussen de onafhankelijke variabele, inkomen T1, en de afhankelijke variabele inkomensstijging. Indien ik dit niet zou doen dan zou er door mij

geen rekening worden gehouden met het feit dat de afhankelijke variabele, inkomenstijging, deels is gevormd met de onafhankelijke variabele inkomen T1, hierdoor zouden de eindresultaten uit de analyses mogelijk een vertekend beeld opleveren.

Het hebben van thuiswonende kinderen vergroot mogelijk het aandeel van de partner in het huishouden, maar kan ook betekenen dat de man meer in het huishouden moet doen, met als gevolg dat hij zich mogelijk niet volledig richt op zijn carrière en hierdoor minder inkomenstijging heeft. De controle variabele *fulltime* of *parttime* wordt door mij meegenomen omdat, over het algemeen, het beeld bestaat dat *parttime* werknemers minder carrière perspectieven en dus minder inkomenstijging hebben in vergelijking met de werknemers die *fulltime* werken. De controle variabele of de partner werkt neem ik mee omdat deze variabele eveneens van grote invloed kan zijn op het aandeel van de partner in het huishouden. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de man zich wederom minder kan richten op zijn carrière, omdat hij meer huishoudelijke taken moet verrichten, waardoor een mogelijke inkomenstijging uitblijft of lager is in vergelijking met de mannen die geen partner hebben die werkt.

De laatste controle variabele die betrek in mijn analyses is die van leeftijd. Leeftijd speelt een belangrijke rol met betrekking tot iemands inkomen. Voor het overgrote deel worden mensen in Nederland betaald op basis van senioriteit. Het inkomen neemt over het algemeen toe met de leeftijd en blijkt, qua snelheid in toename, een top te bereiken als iemand de leeftijd van 40 heeft bereikt. Door het mogelijk niet doorgroeien in de carrière vlakkt het gemiddelde inkomen daarna tot aan 65 jaar af (Ministerie van SZW, 2006). Ik heb daarom twee dummyvariabelen geconstrueerd voor leeftijd. De eerste dummyvariabele bestaat uit de leeftijd van 25 jaar tot en met 40 jaar (jong) en de tweede dummyvariabele bestaat uit de heteroseksuele mannen ouder dan 40 jaar tot en met 62 jaar (oud).

Omdat het gemiddelde inkomen stijgt tot en met 40 jaar en daarna afvlakt heb ik daarom een overzicht gemaakt van inkomenstijgingen voor mannen tot en met 40 jaar en mannen ouder dan 40 jaar. Naast deze positieve inkomenstijging zijn er ook negatieve inkomenstijgingen (inkomensdalingen) te constateren. Voor de inkomenstijgingen heb ik een onderverdeling gemaakt in vijf categorieën: (a) inkomenstijgingen van 0 tot en met 250,- euro; (b) inkomenstijgingen van 251,- euro tot en met 500,- euro; (c) inkomenstijgingen van 501,- tot en met 750,- euro; (d) inkomenstijgingen van 751,- tot en met 1.000,- euro en; (e) inkomenstijgingen 1.001,- euro en hoger.

Voor wat betreft de inkomensdalingen heb ik eveneens een onderverdeling gemaakt in vijf categorieën: (a) inkomensdalingen van 0 tot en met 250,- euro; (b) inkomensdalingen van

251,- euro tot en met 500,- euro; (c) inkomensdalingen van 501,- tot en met 750,- euro; (d) inkomensdalingen van 751,- tot en met 1.000,- euro en; (e) inkomensdalingen van 1.001,- euro en hoger. In tabel 2 worden de categorieën weergegeven met de daarbij behorende aantallen en percentages van de inkomensstijgingen respectievelijk de inkomensdalingen voor jongeren en ouderen.

Tabel 2. *Inkomensstijgingen en inkomensdalingen, onderverdeeld in vijf categorieën*
(N = 915)

Categorie	Aantal respondenten		Percentages	
	Jong	Oud	Jong	Oud
<u>Inkomensstijgingen in</u>				
<u>euro's</u>				
(0 – 250)	288	282	70.9%	55%
(251 – 500)	21	20	5.3%	4%
(501 – 750)	2	2	0.6%	0.4%
(751 – 1.000)	0	0	0%	0%
(1.001 ≥)	0	0	0%	0%
Totaal inkomensstijging	311	304	76.8%	59.4%
<u>Inkomensdalingen in</u>				
<u>euro's</u>				
(1 – 250)	80	165	19.7%	32.4%
(251 – 500)	14	26	3.3%	5%
(501 – 750)	0	8	0%	2%
(751 – 1.000)	1	4	0.2%	0.8%
(1.001 ≥)	0	2	0%	0.4%
Totaal inkomensdalingen	95	205	23.2%	40.6%
Totaal inkomensstijging en inkomensdaling	406	509	100%	100%

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

Aantal mannen in de categorie jongeren (N = 406) en oud (N = 509)

Uit tabel 2 blijkt dat meer jongeren, in vergelijking met ouderen, een inkomensstijging hebben doorgemaakt. De hoogste inkomensstijging betreft de categorie van 501 euro tot 750 euro, hierbinnen vallen 'slechts' vier personen. De meeste inkomensdalingen komen voor rekening van de ouderen. Het algemene beeld is dat meer mannen een inkomensstijging hebben meegemaakt dan een inkomensdaling, wel is het maximum van inkomensdaling dieper dan de inkomensstijging hoog is.

In tabel 3 worden de gemiddelden en standaarddeviaties gepresenteerd voor de inkomensstijging per jaar, het inkomen op T1, fulltime dan wel parttime, de werkende partner, de thuiswonende kinderen, de partnerstatussen (alleenwonend, ongehuwd samenwonend, gehuwd en gewijzigd), het opleidingsniveau, de religiositeit en als laatste het aandeel van de partner in het huishouden, opgesplitst in jongeren en ouderen. In de tabellen 3A tot en met 3D worden voor de verschillende partnerstatussen afzonderlijk de gemiddelden en standaarddeviaties van de eerdergenoemde afhankelijke-, onafhankelijke- en controle variabelen gepresenteerd. Voor de zes mogelijke wijzigingen binnen de partnerstatus categorie gewijzigd met de daarbij behorende gemiddelden en standaarddeviaties van de eerdergenoemde afhankelijke-, onafhankelijke- en controle variabelen, verwijs ik naar bijlage I.

Tabel 3. *Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen (N = 915)*

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	39	-14	135	191	-820 – 523	-1.277 – 538
Inkomen (T1) *	1.874	2.204	644	901	597 – 5.000	550 – 6.500
Leeftijd	33	49	4	4	25 – 40	41 – 62
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.11	0.24			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.89	0.76			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.29	0.22			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.16	0.22			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.55	0.56			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.56	0.43			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel 3 Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
<u>Partnerstatus</u>						
Alleenwonend (1 = ja)	0.23	0.21			0 – 1	0 – 1
Ongehuwd samenwonend (1 = ja)	0.11	0.05			0 – 1	0 – 1
Gehuwd (1 = ja)	0.47	0.66			0 – 1	0 – 1
Gewijzigd tussen T1 en T2 (1 = ja)	0.19	0.08			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.14	0.25			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.41	0.27			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.45	0.48			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.66	0.54			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.34	0.46			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.46	0.54	0.33	0.34	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

** score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1*

Wat opvalt is dat over het algemeen sprake is van een inkomensstijging, deze inkomensstijging bij jongeren is echter niet heel hoog. Bij ouderen is er over het algemeen sprake van een inkomensdaling. Deze daling is echter niet heel diep. Er zijn meer ouderen alleenwonenden dan dat er jongeren alleenwonend zijn. Er zijn meer hoogopgeleide ouderen dan hoogopgeleide jongeren.

Tabel 3A. *Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor de status alleenwonend (N =200)*

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	53	-7	145	145	-291 – 523	-754 – 385
Inkomen (T1) *	1.854	1.881	728	769	600 – 5.000	550 – 4.500
Leeftijd**	33	49	5	5	25 – 40	41 – 61
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.14	0.34			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.86	0.66			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.91	0.91			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.09	0.08			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.00	0.01			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.97	0.84			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.03	0.16			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.13	0.34			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.37	0.27			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.50	0.39			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.81	0.60			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel 3A Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Religieus (1 = ja)	0.19	0.40			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.03	0.03	0.13	0.11	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren (N = 94) en oud (N = 106)

Tabel 3B. *Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor de status ongehuwd samenwonend (N = 73)*

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	73	52	146	148	-325 – 374	-393 – 291
Inkomen (T1) *	1.856	2.397	575	971	850 – 3.650	1.000 – 5.000
Leeftijd**	32	46			25 – 40	41 – 55
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.09	0.33			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.91	0.67			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.15	0.22			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.85	0.78			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.67	0.52			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.33	0.48			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel 3B Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.15	0.19			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.33	0.26			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.52	0.55			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.76	0.74			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.24	0.26			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.61	0.55	0.15	0.21	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jong (N = 46) en oud (N = 27)

Tabel 3C. *Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor de status gehuwd (N = 527)*

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	36	-18	119	205	-317 – 430	-1.277 – 538
Inkomen (T1) *	1.922	2.294	601	910	950 – 4.300	575 – 6.500
Leeftijd**	35	49			25 – 40	41 – 62
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.10	0.21			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.90	0.79			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel 3C		<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud	
Geen werkende partner (1 = ja)	0.28	0.29			0 – 1	0 – 1	
Werkende partner (1 = ja)	0.72	0.70			0 – 1	0 – 1	
<u>Kinderen</u>							
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.17	0.29			0 – 1	0 – 1	
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.83	0.71			0 – 1	0 – 1	
<u>Opleidingsniveau</u>							
Laag (1 = ja)	0.16	0.22			0 – 1	0 – 1	
Midden (1 = ja)	0.46	0.27			0 – 1	0 – 1	
Hoog (1 = ja)	0.38	0.51			0 – 1	0 – 1	
<u>Religiositeit</u>							
Niet-religieus (1 = ja)	0.53	0.49			0 – 1	0 – 1	
Religieus (1 = ja)	0.47	0.51			0 – 1	0 – 1	
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.69	0.72	0.14	0.18	0 – 1	0 – 1	

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren ($N = 189$) en oud ($N = 338$)

Tabel 3D. *Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor de status gewijzigd (N = 115)*

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	9	-39	147	203	-820 – 262	-667 – 303
Inkomen (T1) *	1.792	2.169	679	937	597 – 4.300	866 – 5.162
Leeftijd**	31	48	4	5	25 – 40	41 – 58
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.13	0.18			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.87	0.82			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.42	0.37			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.05	0.11			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.53	0.52			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.95	0.50			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.05	0.50			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.09	0.32			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.39	0.26			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.52	0.42			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.73	0.68			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.27	0.32			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel 3D Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.32	0.34	0.31	0.33	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren ($N = 77$) en oud ($N = 38$)

Wat opvalt in de tabellen 3A tot en met 3D is dat jongeren over het algemeen meer inkomensstijging hebben genoten dan ouderen. Hiermee lijkt bevestigd te worden wat door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2006) is gesteld, namelijk dat het inkomen tot en met het 40ste levensjaar stijgt en daarna afzwakt tot.

Binnen de status ongehuwd samenwonend presteren jongeren en ouderen het ‘beste’ voor wat betreft de inkomensstijging. Binnen de status gewijzigd presteren jongeren en ouderen het ‘slechtste’ voor wat betreft de inkomensstijging. Ouderen maken binnen elke mogelijke partnerstatus een inkomensdaling mee, met uitzondering van de status ongehuwd samenwonend. Jongeren daarentegen maken binnen elke status een inkomensstijging mee. De meeste mannen zijn hoogopgeleid. Binnen de partnerstatus getrouwd zijn de meeste mannen vertegenwoordigd die een religie aanhangen, dit geldt zowel voor jongeren als ouderen. Het aandeel van de partner in het huishouden is binnen de status gehuwd het grootst te noemen.

3.3 Methode

Voor mijn analyses heb ik een lineaire regressie analyse uitgevoerd. Ik heb binnen de analyses gebruik gemaakt van vier verschillende modellen. In het eerste model toets ik of bij gehuwde mannen het inkomen zich sneller ontwikkelt dan bij ongehuwde mannen tussen *wave 1* en *wave 2*. In het tweede model toets ik of deze inkomensontwikkeling toe te schrijven is aan mogelijke selectie op basis van opleiding en religiositeit. Binnen het derde model toets ik of er een positieve samenhang is tussen gehuwd zijn en inkomensontwikkeling en of deze positieve samenhang sterker is voor laagopgeleide gehuwde mannen dan voor hoogopgeleide gehuwde mannen. In het vierde, en tevens laatste model, toets ik of inkomensontwikkeling toe kan worden geschreven aan het aandeel van de vrouw in het huishouden. Binnen elk model controleer ik voor het inkomen op T1, het werken als *fulltimer* of als *parttimer*, het hebben van een werkende partner, het hebben van thuiswonende kinderen en op leeftijd.

Voordat ik overga op de presentatie van de resultaten en de bespreking van deze resultaten, heb ik eerst gekeken naar mogelijke multicollineariteit, onderlinge samenhang, tussen de meerdere onafhankelijke variabelen. Indien er sprake is van een sterke onderlinge samenhang tussen de verschillende onafhankelijke variabelen, worden de te presenteren modellen mogelijk verkeerd geïnterpreteerd (Field, 2009). Een vuistregel, die vaak wordt gehanteerd, geeft aan dat de *variance inflation factor* (VIF) kleiner dient te zijn dan 10 en dat de *tolerance* waarde boven de 0.1 moet liggen (Myers, 1990). Aangezien zowel de VIF waarde en de *tolerance* zich binnen de geaccepteerde waarden bevinden is er, op grond van deze vuistregel, in de modellen geen sprake van een te sterke onderlinge samenhang.

4. Resultaten

In tabel 4 worden de resultaten van de analyses weergegeven die betrekking hebben op inkomensstijging per jaar. Het eerste model bevat als controle variabele het inkomen op T1, het werken als *fulltimer*, het hebben van een werkende partner dan wel het hebben van een niet werkende partner, het hebben van thuiswonende kinderen en leeftijd in de categorie 25 jarige tot en met 40 jarige mannen (jong). De afhankelijke variabelen in dit model zijn de verschillende partnerstatussen.

Dit model laat zien dat er een significant negatief verband is tussen het inkomen van *wave 1* en de inkomensstijging per jaar ($b = -.120, p < .001$). Dit betekent dat naar mate mannen ouder worden zij een afname hebben in hun inkomensstijging. Het *fulltime* werken heeft een positief significant verband met de inkomensstijging per jaar ($b = 58.98, p < .001$). Dit houdt in dat mannen die fulltime werken meer inkomensstijging hebben genoten ten opzichte van *parttime* werkende mannen. Er is een significant positief verband te constateren tussen de status ongehuwd samenwonend en de inkomensstijging per jaar ($b = 55.74, p < .01$). Dit houdt in dat mannen die ongehuwd samenwonen meer inkomensstijging hebben genoten dan alleenwonende mannen.

Indien de partner niet werkt bestaat er een negatief niet significant verband met inkomensstijging ($b = -8.91, n.s.$). Wanneer de partner wel werkt bestaat er een positief niet significant verband met inkomensstijging ($b = 5.84, n.s.$). Er bestaat een positief niet significant verband tussen het hebben van thuiswonende kinderen en de inkomensstijging per jaar ($b = 9.75, n.s.$). Ten opzichte van ouderen hebben jongeren een hogere inkomensstijging, dit positieve verband tussen leeftijd jong en de inkomensstijging is echter niet significant ($b = 7.17, n.s.$). De status gehuwd heeft een positief niet significant verband met de

inkomensstijging ($b = 4.46$, *n.s.*). De status gewijzigd heeft een negatief niet significant verband met de inkomensstijging ($b = -32.54$, *n.s.*).

In het tweede model voeg ik de onafhankelijke variabelen religiositeit en opleidingsniveau toe om te analyseren wat de invloed van deze beide variabelen is op de inkomensstijging per jaar. Door het opnemen van deze twee variabelen verandert de fit van het model significant ten opzichte van het eerste model (F change = 20,245, $df = 3/902$, $p < .001$). Het negatieve verband tussen het inkomen van *Wave 1* en de inkomensstijging per jaar verandert niet substantieel. Het positieve verband tussen *fulltime* werken en de inkomensstijging verandert ook niet substantieel. Voor wat betreft de status ongehuwd samenwonend zijn eveneens geen substantiële veranderingen te constateren in model twee ten opzichte van model één. Voor wat betreft de overige variabelen, die reeds in model één werden getoetst en al niet significant waren, zijn geen substantiële veranderingen waar te nemen.

Het opleidingsniveau laag heeft negatief significant verband met de inkomensstijging ($b = -86.59$, $p < .001$). Dit houdt in dat laagopgeleide mannen minder inkomensstijging per jaar hebben genoten in vergelijking met hoogopgeleide mannen. Voor middelbaar opgeleide mannen is er eveneens een negatief significant verband te bespeuren met de inkomensstijging per jaar ($b = -64.32$, $p < .001$). Dit houdt in dat middelbaar opgeleide minder inkomensstijging hebben genoten dan hoogopgeleide mannen. Deze verschillen zijn echter iets minder groot in vergelijking met laagopgeleide mannen. De variabele religie heeft een negatief niet significant verband met inkomensstijging per jaar ($b = -3.05$, *n.s.*).

Hypothese 1 luidde dat bij gehuwde mannen het inkomen zich sneller zou ontwikkelen dan bij ongehuwde mannen, dit zou onafhankelijk zijn van mogelijke selectie op basis van opleiding en religiositeit. De hierboven beschreven bevindingen geven geen empirische steun aan deze hypothese en daarom wordt deze hypothese door mij dan ook verworpen.

In het derde model toets ik of er een positieve samenhang is tussen gehuwd zijn en inkomensstijging per jaar en of dat deze inkomensstijging per jaar sterker is voor laagopgeleide mannen dan voor hoogopgeleide mannen. Deze interactie levert geen unieke bijdrage ten opzichte model twee op (F change = 0,594, $df = 2/900$, *n.s.*). Binnen dit model verandert het negatieve verband tussen het inkomen van *Wave 1* en de inkomensstijging per jaar niet substantieel. Het positieve verband tussen *fulltime* werken en de inkomensstijging verandert ook niet substantieel ten opzichte van model twee. Voor wat betreft de status ongehuwd samenwonend zijn er eveneens geen substantiële veranderingen te constateren in model drie ten opzichte van model twee. Voor wat betreft de variabele opleiding laag en

middelbaar blijft het negatieve verband bestaan met inkomensstijging per jaar en verandert hierdoor niet substantieel ten opzichte van model twee. Voor wat betreft de overige variabelen, die reeds in model één en twee werden getoetst en al niet significant waren, zijn in model drie geen substantiële veranderingen waar te nemen.

De interactie tussen opleidingsniveau laag en gehuwd blijkt een positief niet significant verband te hebben met de inkomensstijging per jaar ($b = 7.32$, *n.s.*). Voor wat betreft de interactie tussen opleidingsniveau midden en gehuwd blijkt er eveneens een positief niet significant verband te bestaan ($b = 22.16$, *n.s.*).

Hypothese 2 luidde dat de positieve samenhang tussen gehuwd zijn en inkomensontwikkeling sterker is voor laagopgeleide mannen dan voor hoogopgeleide mannen. Alhoewel er een positief verband bestaat tussen opleidingsniveau laag en gehuwd zijn, maar dit niet significant geven deze bevindingen geen empirische steun aan mijn tweede hypothese, om deze reden verwerp ik daarom deze hypothese.

In het vierde en tevens laatste model wordt de variabele het aandeel van de partner in het huishouden meegenomen. De opname van deze variabele levert geen unieke bijdrage ten opzichte van model twee (F change = 0,367 $df = 1/901$, *n.s.*). Binnen dit model verandert het negatieve verband tussen het inkomen van *Wave 1* en de inkomensstijging per jaar niet substantieel. Het positieve verband tussen *fulltime* werken en de inkomensstijging verandert ook niet substantieel ten opzichte van model twee. Voor wat betreft de status ongehuwd samenwonend zijn er eveneens geen substantiële veranderingen te constateren in model vier ten opzichte van model twee. Voor wat betreft de variabele opleiding, laag en middelbaar, blijft het negatieve verband bestaan met inkomensstijging per jaar en verandert hierdoor niet substantieel ten opzichte van model twee. Voor wat betreft de overige variabelen, die reeds in de voorgaande modellen werden getoetst en al niet significant waren, zijn ook geen substantiële veranderingen waar te nemen in model vier.

Het aandeel van de partner in het huishouden blijkt een negatief niet significant verband te hebben met de inkomensstijging per jaar ($b = -18.01$, *n.s.*). Hypothese 3 luidde dat er is geen verband zou zijn tussen gehuwd zijn en inkomensstijging, de inkomensstijging per jaar zou kunnen worden toegeschreven aan het aandeel van de vrouw in het huishouden, dit blijkt niet het geval te zijn. Op grond van de hierboven beschreven bevindingen kan geen empirische steun worden gevonden voor deze hypothese en daarom wordt deze hypothese ook verworpen.

Tabel 4. Resultaten van de Lineaire regressie analyse van de variabelen die inkomensstijging per jaar voorspellen

(N = 915)

	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
Variabele	β	SE	β	SE	β	SE	β	SE
Constante	2.021	13.68	46.18**	14.73	51.57**	15.98	44.99**	14.86
<u>Controle variabelen</u>								
Inkomen Wave 1 (gecentreerd)	-.120***	.006	-.137***	.006	-.137***	.006	-.137***	.006
<u>Werkuren</u>								
Fulltime	58.98***	11.91	66.27***	11.59	66.19***	11.59	66.93***	11.64
Parttime								
(referentiecategorie)								
<u>Werkende partner</u>								
Geen partner								
(1 = ja)								
(referentiecategorie)								
Geen werkende partner								
(1 = ja)	-8.91	23.13	-7.78	22.42	-9.13	22.51	1.81	27.45
Werkende partner								
(1 = ja)	5.84	20.54	.303	19.95	-.514	19.99	8.77	24.36

Vervolg tabel 4	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
Variabele	β	SE	β	SE	β	SE	β	SE
<u>Kinderen</u>								
Geen kinderen of geen thuiswonende kinderen (1 = ja)								
(referentiecategorie)								
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	9.75	11.23	13.17	10.91	12.44	10.94	13.44	10.93
<u>Leeftijd</u>								
Jong (25 jaar tot en met 40 jaar)								
Jong (25 jaar tot en met 40 jaar)	7.17	9.74	.814	9.66	.233	9.70	.696	9.66
Oud (ouder dan 40 jaar)								
(referentiecategorie)								
<u>Onafhankelijke variabelen</u>								
<u>Partnerstatus</u>								
Alleenwonend								
(referentiecategorie)								
Ongehuwd samenwonend	55.74*	26.70	54.94*	25.89	55.02*	25.91	55.59*	26.13
Gehuwd	4.46	23.07	6.94	22.52	-.698	24.10	10.77	23.40
Gewijzigd tussen T1 en T2	-32.54	19.32	-33.83	18.74	-33.15	18.76	-32.86	18.81
<u>Opleidingsniveau</u>								
Laag			-86.59***	12.65	-90.53***	18.62	-85.98***	12.70

Vervolg tabel 4	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
Variabele	β	SE	β	SE	β	SE	β	SE
Midden			-64.32***	10.46	-76.90***	15.60	-63.94***	10.49
Hoog								
(referentiecategorie)								
<u>Religiositeit</u>								
Niet-religieus								
(1 = ja)								
(referentiecategorie)								
Religieus			-3.05	9.23	-3.17	9.25	-2.51	9.28
(1 = ja)								
<u>Interactievariabelen</u>								
Opleiding laag X gehuwd					7.32	24.04		
Opleiding midden X gehuwd					22.16	20.41		
Opleiding hoog X gehuwd								
(referentiecategorie)								
Aandeel partner in het huishouden							-18.01	29.73
Adjusted R ²	.352		.390		.390		.390	

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

5. Conclusie & discussie

In dit artikel heb ik onderzocht of er binnen de Nederlandse context sprake is van een *marriage wage premium* voor mannen en of dit kan worden toegeschreven aan het specialisatiemechanisme. Bovendien heb ik onderzocht of dat dit specialisatiemechanisme in meerdere mate geldt voor laagopgeleide mannen. Om tot een antwoord op deze vraag te komen heb ik drie hypothesen opgesteld en een lineaire regressie analyse uitgevoerd. In deze analyse heb ik onderzocht of dat er een verband bestaat tussen de partnerstatus van een man, waarbij ik onderscheid heb gemaakt tussen alleenwonende heteroseksuele mannen, ongehuwd samenwonende heteroseksuele mannen, gehuwde heteroseksuele mannen en heteroseksuele mannen die in de periode tussen de twee interviews van partnerstatus zijn gewijzigd, en zijn inkomensstijging per jaar.

Uit de resultaten van mijn analyses blijkt dat er geen significant positief verband is tussen het huwelijk van heteroseksuele mannen en de inkomensstijging per jaar. Dit houdt in dat gehuwde heteroseksuele mannen het niet significant ‘beter’ doen dan ongehuwde heteroseksuele mannen met betrekking tot hun inkomensstijging per jaar. Het gevolg hiervan is dat er binnen de Nederlandse context geen sprake lijkt te zijn van een *marriage wage premium*. Het tweede onderdeel van mijn onderzoeksvraag luidde of dat het *marriage wage premium*, door specialisatie, in het bijzonder zou gelden voor laagopgeleide heteroseksuele mannen. Aangezien er geen *marriage wage premium* lijkt te bestaan binnen de Nederlandse context geldt dit *marriage wage premium* ook niet in bijzonder voor laagopgeleide mannen.

Doorgaans wordt het *marriage wage premium* verklaard door één van de drie mechanismen. Dit zijn het selectie mechanisme, het discriminatie mechanisme en het specialisatiemechanisme. Het selectie mechanisme gaat er vanuit dat vrouwen mannen ‘selecteren’ op basis van verschillende achtergrondkenmerken. De achtergrondkenmerken die ik in mijn onderzoek heb betrokken zijn die van opleiding (o.a. Becker 1973; Chun & Lee, 2001; Keeley, 1977; Nakosteen & Zimmer, 1987) en religie (o.a. Arano & Blair, 2008; Dijkstra & Van Laarhoven, 1990; Dijkstra & Veenstra, 2000; Ter Voert, 1994; Weber, 1920).

In mijn eerste hypothese ging ik er vanuit dat bij gehuwde mannen het inkomen sneller zou stijgen dan bij alleenwonende mannen onafhankelijk van opleiding en religie. Dus door de toevoeging van religie en opleiding zou het *marriage wage premium* blijven bestaan. Dit blijkt niet het geval omdat er al geen *marriage wage premium* leek te bestaan. Dit neemt

echter niet weg dat laagopgeleide mannen en middelbaar opgeleide mannen significant minder inkomensstijging hebben gehad in vergelijking met hoogopgeleide mannen, dit wil dus zeggen dat niet de gehuwde status van de man doorslaggevend belang is maar dat opleiding aan de grondslag ligt van deze inkomensstijging. Dit suggereert dat de theorie over *Human Capital* (Becker, 1992) er wel degelijk toe doet. Dijkstra en Van Laarhoven (1990) die stellen dat religie een positief effect zou hebben op economisch succes, wordt binnen dit onderzoek niet ondersteund, daar er geen positief significant verband bestaat tussen religie en inkomensstijging. Het aanhangen van een religie wijst zelfs in de richting van een negatief niet significant verband

In mijn tweede hypothese ging ik er vanuit dat voor laagopgeleide gehuwde mannen de inkomensstijging sterker zou zijn dan voor hoogopgeleide gehuwde mannen. Ik ging er hierbij vanuit dat er een *marriage wage premium* zou bestaan en dat dit *marriage wage premium*, in dit geval inkomensstijging, sterker zou zijn voor laagopgeleide gehuwde mannen dan voor hoogopgeleide gehuwde mannen, dit blijkt niet het geval te zijn. Ten eerste omdat er geen *marriage wage premium* binnen de Nederlandse context lijkt te bestaan en ten tweede omdat laagopgeleide gehuwde mannen niet positief significant meer inkomensstijging hebben gehad ten opzichte van hoogopgeleide gehuwde mannen. Laagopgeleid en gehuwd wijst in de richting van een positief significant verband. De theorie van Esping-Andersen (2009) waarin hij stelt dat het traditionele kostwinnersmodel op zijn retour is wordt hier niet ondersteund.

In mijn derde hypothese ging ik er vanuit dat er geen verband zou bestaan tussen inkomensstijging en gehuwd zijn maar dat de inkomensstijging zou kunnen worden toegeschreven aan het aandeel van de vrouw in het huishouden. Dit blijkt niet het geval. Ten eerste omdat er al geen *marriage wage premium* binnen de Nederlandse context lijkt te zijn en ten tweede omdat er geen significant verband is tussen de inkomensstijging van de man in relatie tot het aandeel van de vrouw in het huishouden. Hoe hoger het aandeel van de vrouw in het huishouden is des te lager de inkomensstijging van de man lijkt is. Zoals gezegd zijn deze verbanden niet significant. De specialisatie hypothese wordt hierbij dus niet ondersteund. Een mogelijke verklaring voor een niet significant verschil tussen alleenwonende mannen en gehuwde mannen in relatie tot inkomensstijging is dat zij een derde het huishouden laten doen, dus dit inkopen (De Ruijter, 2005) en dat zij hierdoor niet verschillen.

Ondanks het feit ik dat ik mijn drie opgestelde hypothesen heb moeten verwerpen kan dit artikel toch een bijdrage leveren aan de wetenschappelijke literatuur. Ik heb namelijk gevonden dat er geen *marriage wage premium* in Nederland lijkt te bestaan, maar wel een ongehuwd samenwoon *wage premium* voor heteroseksuele mannen. Dit *wage premium* bestaat niet alleen wanneer ik alleenwonende mannen als referentiecategorie gebruik, maar het ongehuwd samenwoon *wage premium* bestaat ook wanneer ik gehuwde mannen of mannen die in de categorie gewijzigd vallen als referentiecategorie neem. Dit ongehuwd samenwoon *wage premium* kan ik niet verklaren door opleiding, religie of specialisatie. Ik hou opleiding, religie en specialisatie namelijk constant. Door het constant houden van opleiding, religie en specialisatie heb ik de impact kunnen bekijken van enkel en alleen ongehuwd samenwonend in relatie tot inkomensstijging. Daarnaast blijken ongehuwd samenwonenden minder geneigd tot specialiseren (Waite & Gallagher, 2002).

Daar dit *premium* niet kan worden verklaard door opleiding, religie en specialisatie zal er een ander mechanisme aan dit *wage premium* ten grondslag liggen. Men zou mogelijk kunnen zoeken in de sfeer van de achtergrondkenmerken van de partner binnen de ongehuwd samenwoonrelatie, ik heb namelijk alleen naar de achtergrondkenmerken van de man gekeken. Hierbij kan gedacht worden aan het feit de man binnen deze relatievorm mogelijk meer gebruik maakt van het sociale kapitaal van zijn partner of misschien worden mannen binnen deze partnerstatus meer gestimuleerd door hun vrouw, dan binnen een huwelijk het geval is, om voor hun carrière te gaan.

Volgens Fouarge en Muffels, (2009) zou parttime werk voor mannen niet nadelig zijn voor hun loon. Dit suggereert dat de inkomensstijging voor *parttime* mannen in verhouding gelijk zou zijn aan dat van *fulltime* werkende mannen. Op grond van mijn analyses blijkt dit niet te kloppen want *fulltime* werkende mannen blijken significant meer inkomensstijging te hebben genoten dan *parttime* werkende mannen. Dit zou kunnen komen doordat het basissalaris van de mannen naar rato dan mogelijk wel gelijk is, maar dat zij bijvoorbeeld niet in aanmerking komen voor verschillende toeslagen die aan *fulltimers* wel worden verschaft.

Naast bovenstaande significante verschillen zijn er ook niet significante verschillen die ik de moeite waard vind om te vermelden. Indien mannen geen partner hebben blijken zij niet significant minder inkomensstijging te hebben in vergelijking met mannen die wel een partner hebben. Indien mannen nu wel een partner hebben, maar deze partner werkt niet bestaat er een niet significant negatief verband met de inkomensstijging. Het hebben van

thuiswonende kinderen blijkt een positief niet significant verband te hebben met de inkomensstijging. Voor wat betreft leeftijd is het niet zo dat indien men jonger is significant meer inkomensstijging heeft genoten dan als men ouder is. Dit suggereert dat wat door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2006) is gesteld, namelijk dat het inkomen tot en met het 40ste levensjaar stijgt en daarna afzwakt tot aan de leeftijd van het 65ste levensjaar, niet opgaat in dit onderzoek.

5.1 Reflectie

Zoals elk onderzoek kent ook dit onderzoek zijn beperkingen. De eerste beperking betreft de omvang van de steekproef (N = 915). Met name de grootte van de partnerstatus categorie ongehuwd samenwonend is klein te noemen (N = 73). Dit betekent dat de resultaten uit dit onderzoek op basis van de steekproefomvang sowieso met enige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Mogelijk had ik het probleem van een (te) kleine steekproef kunnen voorkomen door de data van *Wave 1* en *Wave 2* te *poolen*, dit vergroot de steekproef aanzienlijk. Ik heb er voor gekozen om dit niet te doen omdat ik mijn artikel heb opgezet in lijn met Korenman en Neumark (1991).

Korenman en Neumark (1991) hebben in hun studie naar het *marriage wage premium* ook gebruik gemaakt van zogenaamde panel data. Op deze manier konden zij, gedurende een bepaalde periode, mensen volgen en hierdoor de inkomensontwikkeling van deze mensen vaststellen. Ik heb gekozen om dit onderzoek in deze lijn voort te zetten.

Naast het *poolen* was er nog een andere manier voor mij om de omvang van de steekproef toe te laten nemen. Ik had namelijk de mogelijkheid om voor de missende waarden, en dan voornamelijk voor de inkomens van *wave 1* en *wave 2* de zogenaamde missende waarde imputatie toe te passen, wat zou leiden tot een toename van de steekproef met 155. Dit heb ik niet gedaan omdat de resultaten dan mogelijk een vertekening vertonen met de empirische werkelijkheid.

Een tweede beperking van dit onderzoek betreft de toepassing van de vuistregel dat waarden die twee standaarddeviaties boven het gemiddelde liggen uitgesloten kunnen worden, de zogenaamde extreme waarden (Field, 2002; De Vocht, 2012). Het gemiddelde zou sterk kunnen worden beïnvloed door deze extreme waarden. Om deze reden heb ik deze dan ook uitgesloten. Dit neemt echter niet weg dat het mogelijk is dat de gegevens van deze inkomens wel representatief waren voor de populatie en dat zij dus geen extreme waarden blijken te zijn.

Een derde beperking van dit onderzoek betreft het omzetten van inkomensschalen naar gehele euro bedragen. Ik heb dit gedaan door het gemiddelde van de onder- en bovengrens van de gekozen categorie te nemen. De onder- en bovengrens van elke inkomenscategorie was 200 euro. Nu kan hier een vertekend beeld optreden aangezien de laatste schaal, schaal 17, een bedrag van 3550, - euro of meer besloeg. Als gemiddelde heb ik 3750, - euro van de laatste schaal genomen terwijl dit eigenlijk ook veel hoger zou kunnen zijn. Dit zou als gevolg kunnen hebben dat ik, omdat ik meer hogere waardes had, een hogere inkomensstijging had gehad. Indien deze hogere waardes vertegenwoordigd werden door gehuwde mannen had er mogelijk een *marriage wage premium* kunnen ontstaan of een *partner premium*, wat ik niet heb kunnen vinden.

5.2 Vervolgonderzoek

Een van de uitkomsten van dit onderzoek is dat er een ongehuwd samenwoon *wage premium* bestaat. Aangezien deze partnerstatus categorie klein is, is dit een reden voor vervolgonderzoek. Dit vervolgonderzoek is mogelijk tweeledig, ten eerste, om te kijken of er inderdaad sprake is van een ongehuwd samenwoon *wage premium* voor mannen moeten er voldoende aantallen respondenten zijn die tot deze categorie behoren, ten tweede om een mogelijke bijdrage te leveren aan de ontrafeling van het achterliggende mechanisme van een ongehuwd samenwoon *wage premium*.

Op basis van het ongehuwd samenwoon *wage premium* voor mannen is het eventueel mogelijk om in het vervolgonderzoek te onderzoeken of er niet alleen sprake is van een ongehuwd samenwoon *wage premium*, maar van een *partner premium* in het algemeen. Ik heb dit namelijk niet kunnen vinden ondanks dat ik ongehuwd samenwonenden ook nog samen heb genomen met gehuwden en als één groep heb beschouwd met als referentiecategorie alleenwonende mannen. Dit komt mogelijk doordat de steekproefomvang van de ongehuwd samenwonende mannen klein te noemen is en de steekproefomvang van gehuwden (N = 527) in verhouding groot is te noemen.

Verder zou een ander vervolgonderzoek uit moeten wijzen wat de reden is waarom er toch een verschil is in inkomensstijging, naar rato, tussen parttime werkende mannen in vergelijking met fulltime werkende mannen. Dit kan mogelijk gevonden worden in eventuele toeslagen of reiskostenvergoedingen. Voor wat betreft de status gewijzigd zijn er zes mogelijke overgangen in partnerstatus. Hierbij het vooral interessant om te kijken naar de

overgangen van ongehuwd naar gehuwd. Ik heb dit niet kunnen doen aangezien mijn steekproef hiervoor te klein was.

Indien men wenst over te gaan op een vervolgonderzoek kan men inmiddels gebruik maken van drie *waves* van de NKPS. Dit betekent dat hierdoor de inkomensstijging over een langere periode kan worden gemeten in plaats van een periode van maximaal vijf jaar. Hierdoor zou hetzelfde onderzoek, wat door mij is uitgevoerd, gebruikmakend van de drie *waves* andere uitkomsten kunnen bieden.

Dankwoord

Graag wil ik mijn dank uitspreken aan professor Pearl Dykstra, voor de begeleiding die zij mij heeft geboden gedurende mijn (lange) afstudeerfase. Zij heeft zeer veel geduld met mij gehad en regelmatig stukken ontvangen die zij van zeer goede en bovenal zeer inspirerende feedback heeft voorzien. Op deze manier kon ik dan echt weer verder met mijn artikel. Ook wil ik professor Kea Tijdens bedanken voor haar feedback die ze me heeft gegeven naar aanleiding van mijn eerste versie. Door deze feedback heb ik me nog meer moeten verdiepen in de materie en hierdoor heb ik er nog meer kennis gekregen over het betreffende onderwerp. Daarnaast wil ik Thijs van den Broek hartelijk bedanken voor het vrijmaken van, een aantal van, zijn vrije vrijdagavonden waarop hij mij onder andere de ondersteuning bood die ik nodig had omtrent het statistische gedeelte van mijn artikel. Als laatste wil ik mijn vrouw hartelijk danken. Myrthe, ondanks dat uit dit artikel niet naar voren komt dat mannen zich meer kunnen richten op hun carrière omdat de vrouw de huishoudelijke taken op zich neemt weet ik wel beter. Heel erg bedankt Myrthe.

Literatuur

- Arano, K. G. & Blair, B. F. (2007). Modeling religious behavior and economic outcome: is the relationship bicausal? Evidence from a survey of Mississippi households. *The Journal of Socio-Economics*, 37, 2043-2053.
- Bardasi, E. & Taylor, M. (2006). Marriage and wages: A test of the specialization hypothesis. *Economica*, 75, 569-591.
- Barlett, R. & Callahan C. (1984). Wage determination and marital status: Another look. *Industrial Relations*, 23, 90-96.
- Becker, G. S. (1973). A theory of marriage: part I. *Journal of Political Economy*, 81, 813-846.
- Becker, G. S. (1991). *A treatise on the family*. Cambridge: Harvard University Press.
- Becker, G. S. (1992). Human capital and the economy. *The American Philosophical Society*, 136, 85-92.
- Bernard, J. (1981). The good-provider role, its rise and fall. *American Psychologist*, 36, 1-12.
- Chun, H. & Injae, L. (2001). Why do married men earn more: productivity or marriage selection. *Economic Inquiry*, 39, 307-319.
- Cloin, M., Kamphuis, C., Schols, M., Tiessen-Raaphorst, A., & Verbeek, D. (2011). *Nederland in een dag: tijdsbesteding in Nederland vergeleken met die in vijftien andere Europese landen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Cohen, P. N. (2002). Cohabitation and the declining marriage premium for men. *Work and Occupations*, 29, 346-363.
- Cohen, Y., & Haberfeld, Y. (1991). Why do married men earn more than unmarried men? *Social Science Research*, 20, 29-44.
- De Jong Gierveld, J. (2004). Remarriage, unmarried cohabitation, living apart together: Partner relationships following bereavement or divorce. *Journal of Marriage and Family*, 66, 236-243.
- De Ruijter, E. (2005). Household outsourcing. Dissertatie, Universiteit Utrecht.
- De Vocht, A. (2012). *Basisboek SPSS 20*. Utrecht: Bijleveld Press.
- Dijkstra, A. B. & Laarhoven, P. van (1990). Een religieuze factor in opvoedingsstijlen? *Sociologische Gids*, 5, 320-332.
- Dijkstra, A. B. & Veenstra, R. (2000). Functionele gemeenschappen, godsdienstigheid en

- prestaties in het voortgezet onderwijs. *Mens & Maatschappij*, 75, 1-23.
- Dykstra, P. A., Kalmijn, M., Knijn, T. C. M., Komter, A. E., Liefbroer, A. C., & Mulder, C. H. (2005). Codebook of the Netherlands Kinship Panel Study, a multi-actor, multi-method panel study on solidarity in family relations, Wave 1. *NKPS Working Paper No. 4*. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Intitute.
- Dykstra, P. A., Kalmijn, M., Knijn, T. C. M., Komter, A. E., Liefbroer, A. C., & Mulder, C. H. (2012). Codebook of the Netherlands Kinship Panel Study, a multi-actor, multi-method panel study on solidarity in family relations, Wave 2. *NKPS Version 2*. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Intitute.
- Eng Seng, L. (1996). Differences and the marriage wage premium for white males. *The Journal of Human Resources*, 31, 566-589.
- Esping- Andersen, G. (2009). *The incomplete revolution. Adapting to women's new roles*. Cambridge: Polity Press.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics*. London: Sage Publications Ltd.
- Fouarge, D., R. Muffels (2009), Working part-time in the British, German and Dutch Labour Market: Scarring for the Wage Career? *Journal of Applied Social Science Studies*, 129, 217- 226.
- Ginther, D. & Zavodny, M. (1998). Is the male marriage premium due to selection? The effect of shotgun weddings on the return to marriage. *Federal Reserve Bank of Atlanta*.
- Greenhalgh, C. (1980). Male-female wage differentials in Great Britain: Is marriage an equal opportunity? *The Economic Journal*, 90, 751-775.
- Hersch, J. & Stratton, L. J. (2000). Household specialization and the male Marriage wage premium. *Industrial and Labor Relations Review*, 51, 78-94.
- Hill, M. S. (1979). The wage effects of marital status and children. *The Journal of Human Resources*, 14, 579-594.
- Janssen, B. & Portegijs, W. (2011). Hoofdstuk 4: Betaalde arbeid. In A. Mersens, M. van den Brakel, M. Hartgers & B. Hermans (Eds.), *Emancipatiemonitor 2010* (pp. 72- 107). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Juhn, C., & McCue, K. (2010). Selection and specialization in the evolution of couples' earnings. *U.S. Census Bureau*, 1-24.
- Kalmijn, M. (1991). Trends in religious and educational homogamy. *American Sociological*

- Review*, 56, 786-800.
- Kalmijn, M (1998). Inter-marriage and homogamy: Causes, patterns trends. *Annual Review of Sociology*, 24, 395-421.
- Keeley, M. C. (1977). The economics of family formation. *Economic Inquiry*, 15, 238-250.
- Kenny, L. W. (1983). The accumulation of human capital during marriage by males. *Economic Inquiry*, 21, 223-231.
- Komter, A. E. Keizer, R. & Dykstra, P. (2010). De mannen achter succesvolle vrouwen: 'kanjers' of 'maatjes'? *Mens & Maatschappij*, 85, 356-379.
- Korenman, S., & Neumark, D. (1991). Does marriage really make men more productive? *The Journal of Human Resources*, 26, 282-307.
- Lewis, J. (2001). The decline of the male breadwinner model: implications for work and care. *Social Politics*, Summer 2001.
- Liefbroer, A. C., & Dykstra, P. A. (2000). Hoofdstuk 2: Begripsbepaling en maatschappelijke achtergronden. In A.C. Liefbroer & P. A. Dykstra (Eds.), *Levenslopen in verandering: Een studie naar ontwikkelingen in de levenslopen van Nederlanders geboren tussen 1900 en 1970* (pp. 19-42). Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Meester E., de, Esveldt, I., Mulder, C. H. & Beets, G. (2005). De invloed van levensloopkenmerken en waardeoriëntaties op vrijwillige kinderloosheid. *Mens & Maatschappij*, 80, 119-142.
- Myers, R. H. (1990). *Classical and modern regression with applications*. Belmont: Duxbury Press.
- Nakosteen, R. A. & Zimmer, M. A. (1987). Marital status and earnings of Young men: A model with endogenous selection. *The Journal of Human Resources*, 22, 248-268.
- Nakosteen, R. A. & Zimmer, M. A. (1997). Men, money and marriage: Are higher earners more prone than low earners to marry? *Social Science Quarterly*, 78, 66-82.
- Otten, F. & Lok, R. (2009). Hoofdstuk 8: Religie en verschillen in leefstijl, arbeid en inkomen. In H. Smeets & R. van der Bie (Eds.), *Religie aan het begin van de 21ste eeuw* (pp. 65- 81). Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Pollman-Schult, M. (2010). Marriage and earnings: why do married men earn more than single men? *European Sociological Review*, 27, 147-163.
- Rubin, Z. (1968). Do American women marry up? *American Sociological Review*, 33

, 750-760.

- Shapiro, A., & Keyes, C. L. M. (2007). Marital status and social well-being: are the married always better off? *Social Indicators Research*, 88, 329-346.
- Steenvoorden, E. (2008). *Hoe werkt opleiding? Een internationaal vergelijkend onderzoek naar opleidingsverschillen in arbeidsparticipatie van vrouwen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Sweeny, M. M. (2002). The shifting economic foundations of marriage. *American Sociological Review*, 67, 132-147.
- Voert, M.J. ter (1994). *Religie en het burgerlijk-kapitalistisch ethos: een onderzoek naar de relatie tussen religieuze overtuigingen en opvattingen over arbeid, consumptie en eerlijkheid*. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen.
- Waite, L. J. (1995). Does marriage matter? *Demography*, 32, 483-507.
- Waite, L. J. & Gallagher, M. (2002). *The case for marriage*. New York: Broadway Books.
- Weber, M. (1920). *The Protestant ethic and the spirit of capitalism*. Los Angeles: Roxbury Publishing Company.

Geraadpleegde websites:

Methoden (2012). *Hoeveel bedraagt deeltijdwerk?*

Bekeken op 24 oktober 2012, op <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/toelichtingen/alfabet/d/deeltijdwerk.htm>

Loonwijzer bruto/netto berekening. *Wat is het netto loonloon?* Bekeken op 10 oktober 2012, op <http://www.loonwijzer.nl/home/salaris/brutonetto>

Veranderingen in het inkomen (2006) *Wat zijn de veranderingen in inkomensstijging?*

Bekeken op 22 juli 2012, op <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2006/12/19/de-toekomstige-inkomenspositie-van-ouderen.html>

Werknemers op hogere leeftijd met pensioen (2010). *Wat was de gemiddelde pensioenleeftijd voor iemand in 2007?* Bekeken op 24 oktober 2012, op <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-023-pb.htm>

Bijlage1: Gemiddelden en standaarddeviaties voor partnerstatus gewijzigd

Waargenomen wijzigingen binnen de partnerstatus gewijzigd met de bijbehorende gemiddelden en standaarddeviaties voor de inkomensstijging per jaar, het inkomen op T1, fulltime dan wel parttime, de werkende partner, de thuiswonende kinderen, het opleidingsniveau, de religiositeit en als laatste het aandeel van de partner in het huishouden, opgesplitst in jongeren en ouderen.

Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor alleenwonend naar ongehuwd samenwonend (N = 43)

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	8	32	136	137	-337 – 250	-277 – 241
Inkomen (T1) *	1.877	2.120	734	581	597 – 4.000	1.250 – 3.050
Leeftijd**	31	48	4	5	25 – 40	42 – 55
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.09	0.18			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.91	0.82			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.13	0.45			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.87	0.55			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.97	0.63			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.03	0.37			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1= ja)	0.06	0.27			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel alleen naar samen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud
Midden (1 = ja)	0.41	0.27			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.53	0.45			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.81	0.73			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.19	0.27			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.06	0.17	0.17	0.26	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren ($N = 32$) en oud ($N = 11$)

Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor alleenwonend naar gehuwd ($N = 19$)

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	71	3	68	124	-34 – 175	-302 – 127
Inkomen (T1) *	1.654	1.988	417	704	1.195 – 2.250	1.100 – 3.000
Leeftijd**	33	48	5	5	26 – 38	41 – 58
<u>Werkuren</u>						
Parttime	0.80	1.00			0 – 1	0 – 1
Fulltime	0.20	0.00			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel alleen naar gehuwd	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud
Geen werkende partner (1 = ja)	0.40	0.89			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.60	0.11			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.90	0.33			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.10	0.67			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.20	0.67			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.20	0.22			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.60	0.11			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.50	0.44			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.50	0.56			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.28	0.07	0.26	0.22	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren (N = 10) en oud (N = 9)

Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor samenwonend naar alleenwonend (N = 10)

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	-11	-2	65	31	-104 – 54	-29 – 43
Inkomen (T1) *	1.442	1.703	378	928	1.100 – 1.999	866 – 3.300
Leeftijd**	31	44	5	4	27 – 38	41 – 51
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.00	0.20			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	1.00	0.80			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	1.00	1.00			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.80	0.60			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.20	0.40			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.20	0.00			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.60	0.60			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.20	0.40			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	1.00	0.80			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel samen naar alleen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud
Religieus (1 = ja)	0.00	0.20			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.03	0.03	0.13	0.11	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren (N = 5) en oud (N = 5)

*Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle
variabelen voor samenwonend naar gehuwd (N = 31)*

	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	-12	88	191	149	-820 – 262	-39 – 303
Inkomen (T1) *	1.857	1.763	746	553	630 – 4.300	1.100 – 2.450
Leeftijd**	29	46	4	5	25 – 40	41 – 50
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.15	0.25			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	0.85	0.75			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.11	0.50			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.89	0.50			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	0.96	0.50			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel samen naar gehuwd	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.04	0.50			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.04	0.25			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.37	0.25			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.59	0.50			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.67	0.50			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.33	0.50			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.60	0.58	0.17	0.12	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren (N = 27) en oud (N = 4)

*Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle
variabelen voor gehuwd naar alleenwonend (N = 31)*

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	33	-138	46	200	0 – 66	-527 – 42
Inkomen (T1) *	1.375	2.353	177	1.013	1.250 – 1.500	1.243 – 4.400
Leeftijd**	31	49	7	5	26 – 36	42 – 57
<u>Werkuren</u>						
Parttime	0.50	0.29			0 – 1	0 – 1
Fulltime	0.50	0.71			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
gehuwd naar alleen						
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	1.00	1.00			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	1.00	0.86			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.00	0.14			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.50	0.14			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	0.50	0.14			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.00	0.72			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	1.00	0.86			0 – 1	0 – 1
Religieus (1 = ja)	0.00	0.14			0 – 1	0 – 1
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.03	0.03	0.13	0.11	0 – 1	0 – 1

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren ($N = 2$) en oud ($N = 7$)

Gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke-, onafhankelijke – en controle variabelen voor gehuwd naar samenwonend (N =3)

Variabelen	<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
	Jong	Oud	Jong	Oud	Jong	Oud
Inkomensstijging per jaar	52	-622	-	63	52	-667 – 578
Inkomen (T1) *	1.325	4.581	-	822	1.325	4.000 – 5.162
Leeftijd**	35	53	-	1	35	52 – 54
<u>Werkuren</u>						
<i>Parttime</i>	0.00	0.50			0 – 1	0 – 1
<i>Fulltime</i>	1.00	0.50			0 – 1	0 – 1
<u>Werkende partner</u>						
Geen partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Geen werkende partner (1 = ja)	0.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Werkende partner (1 = ja)	1.00	1.00			0 – 1	0 – 1
<u>Kinderen</u>						
Geen thuiswonende kinderen of geen kinderen (1 = ja)	1.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Thuiswonende kinderen (1 = ja)	0.00	1.00			0 – 1	0 – 1
<u>Opleidingsniveau</u>						
Laag (1 = ja)	0.00	0.50			0 – 1	0 – 1
Midden (1 = ja)	1.00	0.00			0 – 1	0 – 1
Hoog (1 = ja)	0.00	0.50			0 – 1	0 – 1
<u>Religiositeit</u>						
Niet-religieus (1 = ja)	0.00	0.50			0 – 1	0 – 1

Vervolg tabel gehuwd naar samenwonend		<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bereik</i>	
Variabelen	Jong	Oud	Jong	Variabelen	Jong	Oud	
Religieus (1 = ja)	1.00	0.50			0 – 1	0 – 1	
Aandeel van de partner in het huishouden (specialisatie)	0.00	0.63	-	0.06	0 – 1	0 – 1	

Bron: Netherlands Kinship Panel Study

* score van de waarde voor het centreren van het inkomen op T1

** Aantal mannen in de categorie jongeren (N =1) en oud (N =2)